

Norsk Landbrukssamvirke
Rapport

Utviklingen i landbruksvarehandelen 2012-2016

En statistikkrapport

Helene Lillekvelland, nov 17.

INNHold

1	Innledning	3
1.1	Hva er landbruksvarer?.....	3
1.2	Kort om tolltariffens inndeling.....	3
1.3	Kronekurs.....	3
1.4	Bruk av statistikken i rapporten	4
2	Utviklingen i handel med landbruksvarer.....	5
2.1	Situasjonsbilde 2016.....	5
2.1.1	Import til Norge i 2016.....	5
2.1.2	Eksport fra Norge i 2016	10
2.2	Utviklingen de siste 5 år.....	12
2.2.1	Landbrukshandelen totalt.....	12
2.2.2	Kjøtt og kjøttvarer.....	16
2.2.3	Melkeprodukter.....	17
2.2.4	Frukt og grønt.....	19
2.2.5	Korn, mel og kli.....	21
2.2.6	Dyrefôr	23
3	Vedlegg	25
3.1	Oversikt over kapitler i Tolltariffen.....	25

1 INNLEDNING

Denne rapporten legger fram et situasjonsbilde for handelen med landbruksvarer i 2016. Rapporten presenterer handelsstatistikk for årene 2012-2016.

Rapporten er en videreføring av rapportene som ble laget på industripolitisk avdeling i Norsk Landbrukssamvirke tidligere. Denne rapporten utkom jevnlig og tok for seg utviklingen i landbruksvarehandelen mellom Norge og EU i den siste femårsperioden.

Denne rapporten er derimot ikke begrenset til handel med EU.

Rapporten tar ikke direkte for seg de politiske utfordringene knyttet til utviklingen i handel.

1.1 HVA ER LANDBRUKSVARER?

Hva som er landbruksvarer er definert av World Trade Organization. Landbruksvarer i Tolltariffens kapittel 1-24 (unntatt kapittel 3 som omhandler fisk), samt kapittel 35. Det er i tillegg noen enkelte varelinjer i andre kapittel som regnes som landbruksvarer. Disse er ubetydelige i den store sammenhengen, men er stort sett inkludert i statistikken i denne rapporten. Enkelte steder i rapporten er disse varelinjene for enkelhets skyld utelatt fra totalsummen. Der de ikke er tatt med, er dette uttrykt. Dette kan i enkelte tilfeller føre til at rapporten opererer med to «totaltall» for handelen.

Tallene er hentet fra AgriAnalyse/Landbruksdirektoratet/SSB, og alle referanser til grafer i denne modellen må vise til denne kilden.

1.2 KORT OM TOLLTARIFFENS INNDELING

Tolltariffen er delt inn i *kapitler* som igjen har underlagt seg *posisjoner* og *varenummer*. Hver tollinje har et 8-sifret varenummer. De to første sifrene i varenummeret er kapittelnummeret. De fire første sifrene utgjør det som videre vil bli kalt posisjon. Kapitlene angir en relativt bred kategori, f.eks, bakevarer, frukt og grønnsaker eller tobakk. Posisjonen angir et snevrere utvalg f.eks pasta, sitrusfrukter, ubearbeidet tobakk. Varenummeret angir den spesifikke varen, som for eksempel kokt pasta, kiwi eller sigarer.

Varenummeret avgjør hvilken tollsats varen faller under. Dersom en vare har to eller flere forskjellige tollsatser i forskjellige tidsrom, vil den ha to eller flere varenummer.

Statistikken i denne rapporten er fra Statistisk sentralbyrås utenrikshandelsstatistikk.

Eksempel varenummer i tolltariffen:

Kapittel	04.	Melk og meieriprodukter; fugleegg; naturlig honning; spiselige produkter av animalsk opprinnelse, ikke nevnt eller innbefattet annet sted.
Posisjon	04.06	Ost og ostemasse.
Varenummer	04.06.1001	Mysost

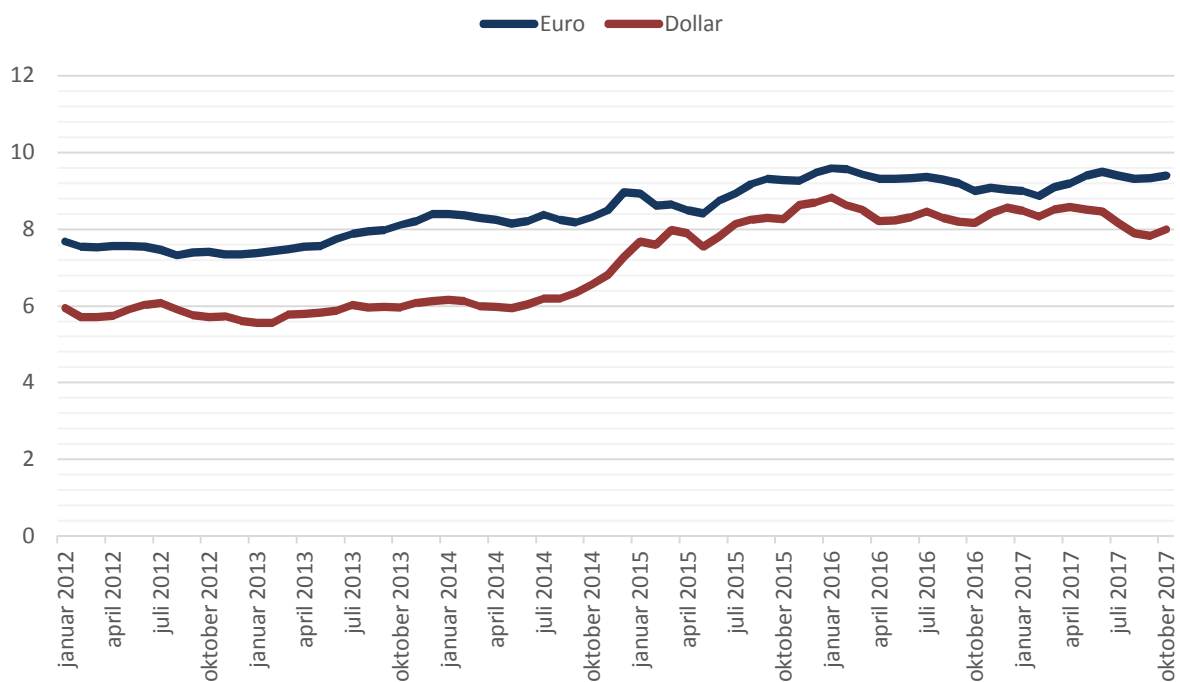
1.3 KRONEKURS

De største utslagene i handelsstatistikken kommer i verdi og ikke i tonn. En god del av dette skyldes endringer i kronekursen. Det meste av handelen foregår i amerikanske dollar og i euro. Fra januar

2012 til desember 2016 har dollaren gått fra å koste 6 kroner til å koste 8,50 kr. Dette er en økning på 40 prosent. Euroen har i samme periode gått fra å koste 7,50 kr til å koste 9 kr. Dette er en økning på 20 prosent.

Alt annet holdt likt, har dette gjort importvarer blir dyrere. Dette skulle tilsi at norsk produksjon er mer konkurransedyktig mot utenlandske varer. Motsatt blir det for eksport fra Norge. Et salg av en vare ut av landet, vil være mer inntektsbringende i kroner i 2017 enn i 2012, alt annet holdt likt.

Kronekursen 2012-2017

Figur 1 kilde: Norges Bank

1.4 BRUK AV STATISTIKKEN I RAPPORTEN

All bruk av tall og grafikk fra denne rapporten må vise til kilden for rådataene, som er AgriAnalyse/Landbruksdirektoratet/SSB. Kilden er gjengitt under alle grafene, men ikke under tabeller.

2 UTVIKLINGEN I HANDEL MED LANDBRUKSVARER

2.1 SITUASJONSBILDE 2016

2.1.1 Import til Norge i 2016

I 2016 ble det importert landbruksvarer for 62 milliarder kroner. De største verdiene ligger i kapitler tilknyttet dyrefôr. Deretter kommer kapittelet for drikkevarer. Dette kapittelet inkluderer hovedsakelig ikke melk, men mineralvann, vin, øl og brennevin. Alkoholfrie drikkevarer på basis av melk eller melkeproteiner er derimot inkludert i dette kapittelet og det importeres varer til en verdi av 22 millioner kroner på dette varenummer.

Det neste store kapittelet er frukt og bær. Det importeres i all hovedsak tropiske frukter og andre frukter utenom norsk sesong. De største verdiene ligger i posisjonen for bær. Den største posisjonen blant de typisk norske fruktene er epler og pærer. Det importeres pærer for 662 millioner kroner. Epler importeres hele året, mens pærer i hovedsak importeres utenom norsk sesong.

Import til Norge i 2016

	NOK
Tolltariffens kapittel 1-24 + 35 (unntatt kap 3)	
<i>Animalske og vegetabiliske oljer</i>	7 411 336 881
<i>Tilberedt dyrefôr</i>	6 702 953 066
<i>Drikkevarer</i>	6 305 023 656
<i>Frukt og bær</i>	6 288 442 624
<i>Forskjellige tilberedte næringsmidler</i>	5 367 671 582
<i>Bakervarer</i>	4 494 058 316
<i>Poteter og grønnsaker</i>	3 423 845 981
<i>Tobakk</i>	3 001 128 488
<i>Mel</i>	2 369 653 068
<i>Oljeholdige frø og frukter</i>	2 231 354 594
<i>Frukt-, grønnsaksprodukter og lign.</i>	2 162 412 723
<i>Levende planter</i>	2 040 906 574
<i>Kaffe og te</i>	1 923 519 019
<i>Kakao og sjokolade</i>	1 851 987 873
<i>Sukker og sukkervarer</i>	1 652 421 155
<i>Kjøtt</i>	1 437 610 352
<i>Melk, meieriprodukter, egg og honning</i>	1 139 513 437
<i>Korn</i>	999 261 985
<i>Animalske produkter ellers</i>	416 571 205
<i>Kjøttprodukter</i>	279 875 003
<i>Levende dyr</i>	174 756 838
<i>Proteiner, modifisert stivelse osv</i>	146 728 192
<i>Skjellakk, gummi osv</i>	125 456 278
<i>Vegetabiliske flettematerialer</i>	20 129 426
<i>Totalt</i>	61 966 618 316

Lista over hvilke kapitler det importeres mest av i mengde, er ikke helt ulik lista over hvilke kapitler det importeres mest av i verdi. En stor forskjell, er at korn er det femte største kapitlet målt i kilo, mens verdien i kroner er betydelig lavere, sett i forhold til andre kapitler.

Import til Norge i 2016	kilo
<i>Tilberedt dyrefôr</i>	804 023 088
<i>Animalske og vegetabiliske oljer</i>	698 151 404
<i>Oljeholdige frø og frukter</i>	472 144 394
<i>Forskjellige tilberedte næringsmidler</i>	412 772 582
<i>Korn</i>	410 541 800
<i>Frukt og bær</i>	378 340 570
<i>Poteter og grønnsaker</i>	345 430 034
<i>Drikkevarer</i>	311 757 913
<i>Mel</i>	240 647 005
<i>Sukker og sukkervarer</i>	209 952 380
<i>Bakervarer</i>	194 396 983
<i>Frukt-, grønnsaksprodukter og lign.</i>	134 426 428
<i>Levende planter</i>	56 423 981
<i>Kaffe og te</i>	46 336 757
<i>Kakao og sjokolade</i>	38 454 459
<i>Animalske produkter ellers</i>	30 846 580
<i>Kjøtt</i>	26 524 009
<i>Melk, meieriprodukter, egg og honning</i>	25 394 076
<i>Proteiner, modifisert stivelse osv</i>	7 875 600
<i>Tobakk</i>	4 626 950
<i>Kjøttprodukter</i>	3 869 851
<i>Vegetabiliske flettematerialer</i>	2 870 906
<i>Skjellakk, gummi osv</i>	1 280 857
<i>Levende dyr</i>	698 673
Totalt	4 857 787 280

2.1.1.1 Største importland

Vi importerer mest fra landene nært oss. Det vil si at de største verdiene importeres fra Sverige, Danmark, Tyskland og Nederland. På femteplass finner vi det eneste ikke-europeiske landet på topp 10. Det er Brasil.

Verdi		Mengde	
Land	NOK	Land	Kilo
Sverige	5 808 861 957	Brasil	629 000 028
Danmark	5 530 922 398	Danmark	402 912 197
Tyskland	4 828 489 262	Tyskland	397 435 363
Nederland	4 436 614 519	Sverige	361 961 366
Brasil	3 966 117 858	Russland	318 567 803
Spania	3 563 446 998	Frankrike	221 168 224
Frankrike	3 406 156 778	Spania	210 163 339
Italia	3 184 984 590	Nederland	208 826 838
Storbritannia	2 622 923 500	Storbritannia	180 018 765
Belgia	1 996 579 389	Polen	167 237 986

Det som importeres mest fra Sverige er tobakk. Det ble importert tobakk for 1,56 milliarder kroner i 2016. Deretter følger bakevarer for 1,27 milliarder kroner. Fra Danmark importeres det animalske og vegetabiliske oljer, samt tilberedt dyrefôr, begge til en verdi av over 1 milliard. Også fra Tyskland er animalske og vegetabiliske oljer den største importvarene med en verdi på 832 millioner kroner. Fra Brasil er kaffe det overlegent største kapittelet. Det importeres kaffe for 2 milliarder, etterfulgt av soyabønner til 1 milliard.

Landene på listen over de 10 største importlandene målt i kilo er ganske lik lista over de 10 mest «verdifulle» landene, men her troner Brasil øverst på lista. Også her er kaffe og oljeholdige frø de overlegent viktigste posisjonene, med henholdsvis 300 000 og 250 000 tonn.

2.1.1.2 Største importvarer

Kapittel	NOK	Kapittel	Kilo
Animalske og vegetabiliske oljer	7 411 336 881	Tilberedt dyrefôr	804 023 088
Tilberedt dyrefôr	6 702 953 066	Animalske og vegetabiliske oljer	698 151 404
Drikkevarer	6 305 023 656	Oljeholdige frø og frukter	472 144 394
Frukt og bær	6 288 442 624	Forskjellige tilberedte næringsmidler	412 772 582
Forskjellige tilberedte næringsmidler	5 367 671 582	Korn	410 541 800
Bakervarer	4 494 058 316	Frukt og bær	378 340 570
Poteter og grønnsaker	3 423 845 981	Poteter og grønnsaker	345 430 034
Tobakk	3 001 128 488	Drikkevarer	311 757 913
Mel	2 369 653 068	Mel	240 647 005
Oljeholdige frø og frukter	2 231 354 594	Sukker og sukkervarer	209 952 380

De største importvarene, både når det gjelder verdi og mengde, er dyrefôr og råstoff til dyrefôr. Det importeres animalske og vegetabiliske oljer for 7,4 milliarder kroner, og tilberedt dyrefôr for 6,7

milliarder kroner. Deretter følger drikkevarer til en verdi av 6,3 milliarder kroner. De største verdiene innen dette kapittelet er vin, mineralvann og brennevin. Det importeres frukt og bær for 6,3 milliarder kroner. Av dette er en halv milliard bananer og 440 millioner avokado. Deretter følger druer og sitrusfrukter.

Også når det kommer til kilo, er det de kapitlene i tolltariffen som knyttes til fôr og fôrråvarer som utgjør de største postene. De fire største kapitlene i tabellen utgjør til sammen 2,3 millioner tonn dyrefôr eller råvarer til dyrefôr. Også store deler av kapitlet «Korn» er korn til dyrefôr. Det importeres til sammen 723 770 tonn frukt og grønnsaker. Veldig mye av frukten er eksotiske frukter som ikke produseres i Norge. Også her er bananer på topp, og av de 378 340 tonnene frukt som blir importert er 22 prosent bananer, og 20 prosent av det er sitrusfrukter. 12,5 prosent er epler. Omtrent halvparten av eplene kommer i perioden 1. mai til 30. november hvor det er toll på epler fra de fleste land. Resten av året er det ikke toll på epler. Av grønnsaker importeres mest erter og andre belgvekster til dyrefôr.

2.1.1.3 Importandel fra EU

Import til Norge (verdi)	Andel EU
Tobakk	99 %
Melk, meieriprodukter, egg og honning	96 %
Levende dyr	95 %
Kakao og sjokolade	95 %
Bakervarer	94 %
Sukker og sukkervarer	91 %
Kjøttprodukter	90 %
Drikkevarer	85 %
Poteter og grønnsaker	83 %
Mel	78 %
Levende planter	75 %
Skjellakk, gummi osv	73 %
Korn	68 %
Frukt-, grønnsaksprodukter og lign.	59 %
Kjøtt	55 %
Animalske og vegetabiliske oljer	52 %
Tilberedt dyrefôr	50 %
Frukt og bær	46 %
Forskjellige tilberedte næringsmidler	46 %
Vegetabiliske flettematerialer	39 %
Animalske produkter ellers	31 %
Kaffe og te	28 %
Oljeholdige frø og frukter	15 %
Proteiner, modifisert stivelse osv	5 %
Totalt	64 %

Totalt er 64 prosent av det vi importerer av landbruksvarer (verdi) fra EU. Det er bare fem land EU eksporterer mer landbruksvarer til enn til Norge: USA, Kina, Sveits, Russland og Japan.

Import til Norge i mengde	Andel EU
Tobakk	99 %
Proteiner, modifisert stivelse osv	99 %
Kakao og sjokolade	97 %
Levende dyr	95 %
Melk, meieriprodukter, egg og honning	95 %
Bakervarer	95 %
Kjøttprodukter	92 %
Poteter og grønnsaker	88 %
Levende planter	87 %
Mel	83 %
Korn	82 %
Drikkevarer	81 %
Kjøtt	79 %
Skjellakk, gummo osv	76 %
Sukker og sukkervarer	74 %
Vegetabilske flettematerialer	67 %
Frukt-, grønnsaksprodukter og lign.	59 %
Animalske og vegetabilske oljer	57 %
Frukt og bær	50 %
Tilberedt dyrefôr	48 %
Forskjellige tilberedte næringsmidler	17 %
Kaffe og te	15 %
Animalske produkter ellers	11 %
Oljeholdige frø og frukter	8 %
Totalt	57 %

2.1.2 Eksport fra Norge i 2016

Det eksporteres landbruksvarer for til sammen 9,25 milliarder kroner fra Norge.

Eksport fra Norge i 2016	NOK
<i>Tolltariffens kapittel 1-24 + 35 (unntatt kap 3)</i>	
Tilberedt dyrefôr	2 456 354 606
Animalske og vegetabiliske oljer	1 810 091 959
Forskjellige tilberedte næringsmidler	1 487 974 471
Drikkevarer	983 283 000
Melk, meieriprodukter, egg og honning	772 892 842
Bakervarer	316 625 118
Animalske produkter ellers	292 083 678
Kakao og sjokolade	272 705 705
Kjøtt	186 106 855
Frukt-, grønnsaksprodukter og lign.	121 798 993
Proteiner, modifisert stivelse osv	71 537 995
Kaffe og te	71 027 249
Frukt og bær	71 016 657
Sukker og sukkervarer	70 726 476
Levende dyr	65 580 155
Mel	54 026 429
Oljeholdige frø og frukter	45 200 981
Kjøttprodukter	39 491 694
Poteter og grønnsaker	22 600 219
Levende planter	19 686 078
Tobakk	15 828 963
Korn	4 233 711
Vegetabiliske flettematerialer	1 395 126
Skjellakk, gummi osv	834 006
Totalt	9 253 102 966

2.1.2.1 Største eksportvarer

Kapittel	NOK
Tilberedt dyrefôr	2 456 354 606
Animalske og vegetabiliske oljer	1 810 091 959
Forskjellige tilberedte næringsmidler	1 487 974 471
Drikkevarer	983 283 000
Melk, meieriprodukter, egg og honning	772 892 842
Pelsskinn (også kunstig)	446 012 491
Bakervarer	316 625 118
Animalske produkter ellers	292 083 678
Kakao og sjokolade	272 705 705
Rå huder og skinn (unntatt pelsskinn)	243 502 486
Kjøtt	186 106 855

Kapittel	Kilo
Tilberedt dyrefôr	381 200 878
Animalske og vegetabiliske oljer	200 560 190
Drikkevarer	150 715 753
Animalske produkter ellers	133 725 457
Melk, meieriprodukter, egg og honning	36 815 736
Forskjellige tilberedte næringsmidler	13 573 714
Rå huder og skinn (unntatt pelsskinn)	13 075 538
Bakervarer	10 578 079
Mel	10 202 948
Kjøtt	7 308 565

2.1.2.2 Største eksportland

VERDI

LAND	Kilo
SVERIGE	1 857 416 674
DANMARK	1 452 684 623
USA	1 353 225 796
STORBRITANNIA	695 392 485
TYSKLAND	670 049 213
FINLAND	496 368 785
NEDERLAND	355 999 290
ITALIA	298 003 444
JAPAN	265 742 960
FÆRØYENE	245 831 898

MENGDE

LAND	NOK
SVERIGE	299 639 376
DANMARK	244 595 701
USA	73 334 924
FINLAND	61 444 979
STORBRITANNIA	45 300 627
NEDERLAND	38 848 479
TYSKLAND	32 319 033
TYRKIA	23 880 699
FÆRØYENE	20 360 994
HELLAS	19 646 006

2.2 UTVIKLINGEN DE SISTE 5 ÅR

2.2.1 Landbrukshandelen totalt

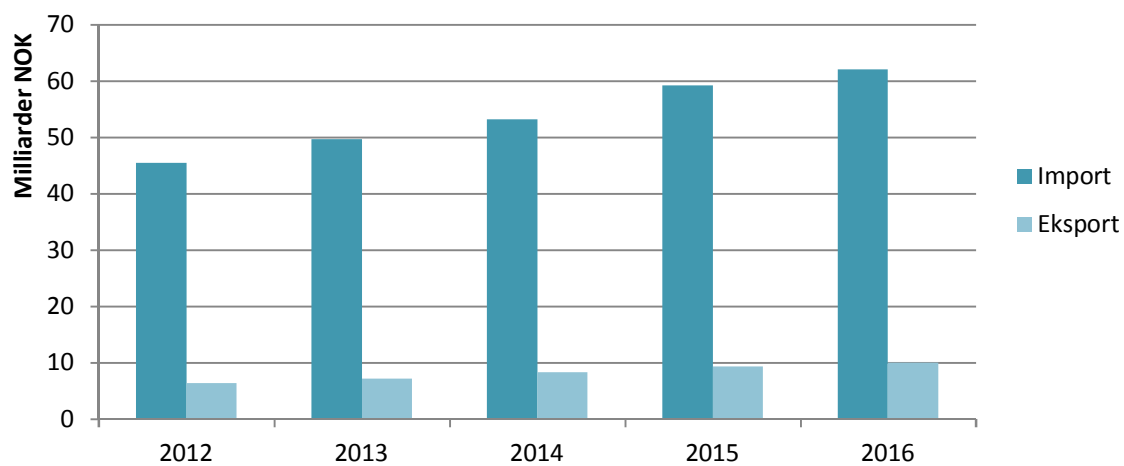
Både import og eksport har økt i verdi i løpet av de siste 5 årene. Importmengden har derimot holdt seg relativt stabil i perioden. Totalt har den bare økt med drøyt 1 prosent. Importøkningen i kroner over femårsperioden har vært på omtrent 37 prosent. Inflasjon og kursendringer er ikke hensyntatt her, men det er naturlig å tro at en svekket krone har spilt en rolle. I 2016 ble det importert 4,9 millioner tonn landbruksvarer til en verdi av 62 milliarder kroner.

Selv om en økning i importverdi på 37 prosent i løpet av 5 år er ganske imponerende, er økningen av eksportverdien enda mer imponerende. I løpet av femårsperioden har eksporten økt med 63 prosent. I 2016 ble det eksportert 1 million tonn landbruksvarer til en verdi av 10 milliarder kroner.

		Import				
		2012	2013	2014	2015	2016
Verdi (NOK)		45 362 532 974	49 562 845 279	53 148 866 178	59 143 691 189	62 046 866 005
Endring			9 %	7 %	11 %	5 %
Kilo		4 802 895 845	4 932 893 525	5 013 310 857	4 849 965 755	4 861 540 486
Endring			3 %	1,6 %	-3 %	0,2 %

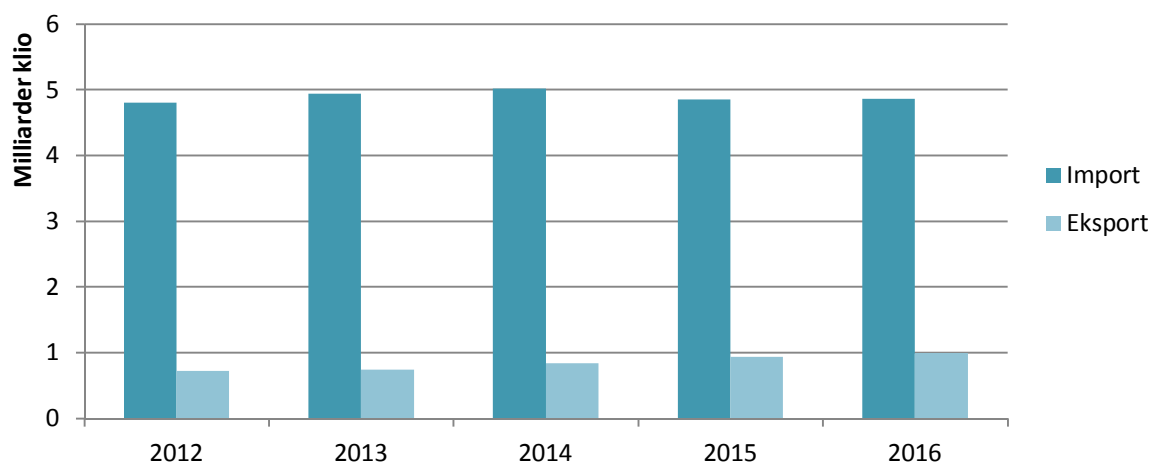
		Eksport				
		2012	2013	2014	2015	2016
Verdi (NOK)		6 269 074 829	7 115 320 045	8 227 987 693	9 224 663 204	9 996 891 454
Endring			13,5 %	15,5 %	12 %	8 %
Kilo		714 375 477	741 451 486	833 776 361	931 788 963	992 119 907
Endring			4 %	12,5 %	12 %	6,5 %

Verdi

Figur 2 kilde: SSB/Landbruksdirektoratet/AgriAnalyse/NL

Mengde

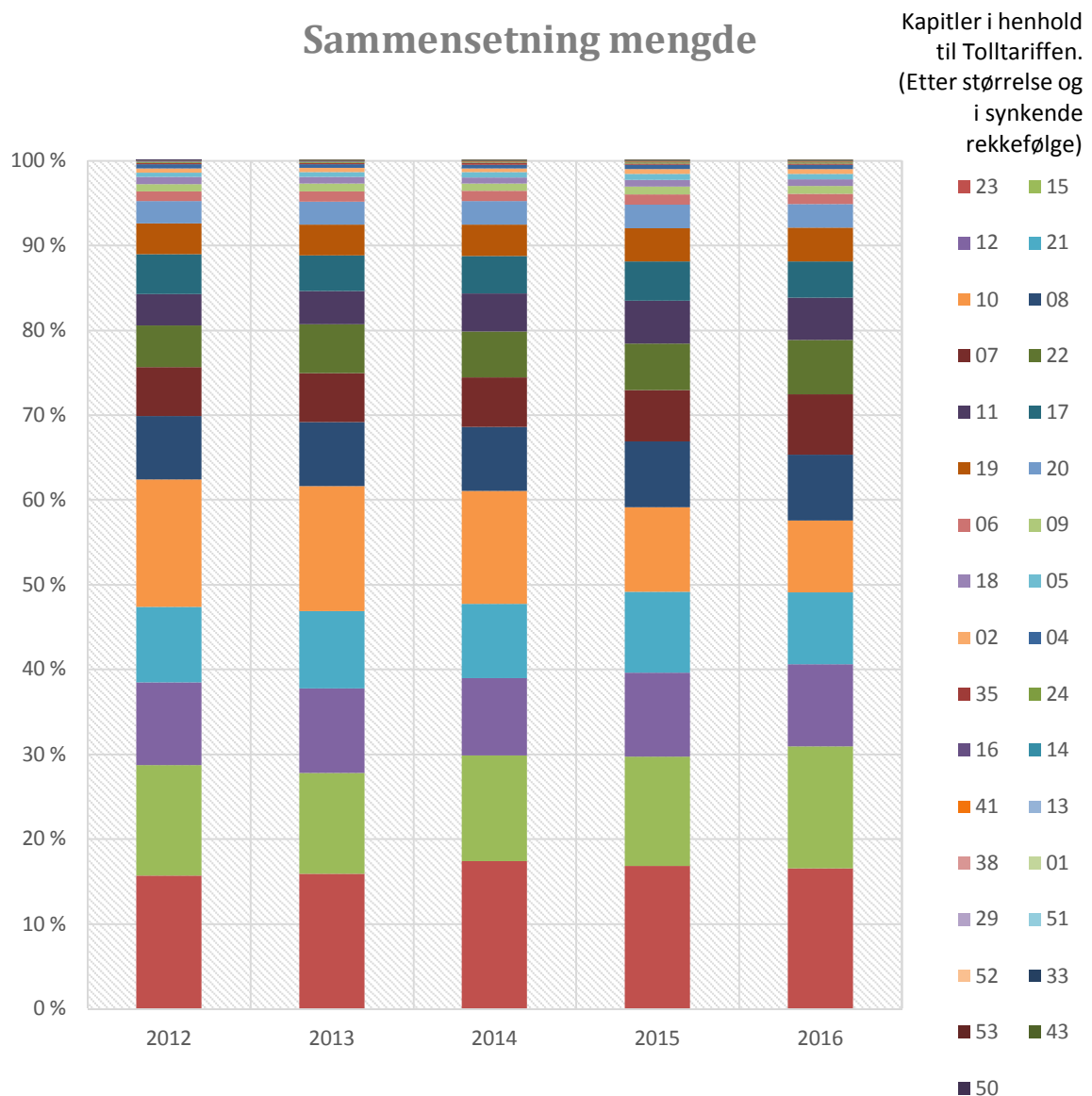

Figur 3 kilde: SSB/Landbruksdirektoratet/AgriAnalyse/NL

Figurene under gir et oversiktsbilde over hvilke kapitler i Tolltariffen det importeres mest av i henholdsvis volum og verdi. For en detaljert beskrivelse av kapitlene, se vedlegg. Figuren illustrerer endringen i forholdene i løpet av femårsperioden.

Når det gjelder mengde, er det tilberedt dyrefôr basert på rester fra næringsmiddelindustrien som er størst (kap 23). Deretter følger animalske og vegetabiliske oljer (kap 15), oljeholdige frø (kap 12), forskjellige tilberedte næringsmidler (kap 21), korn (kap 10), frukt og bær (kap 8), grønnsaker (kap 7) og drikkevarer (kap 22).

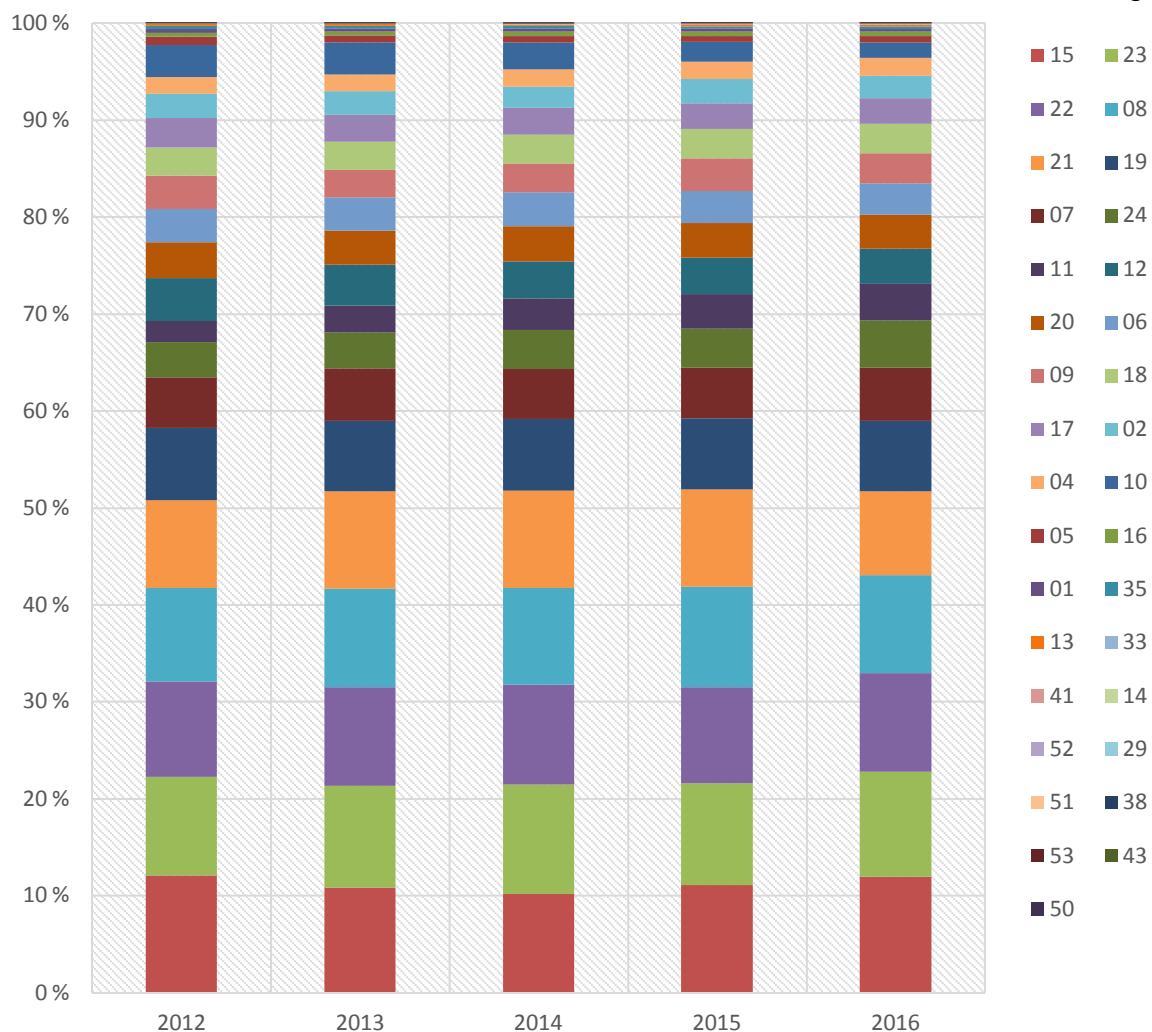
Vi kan se at andelen av totalen som er korn, har endret seg vesentlig i peropden.

Figur 4: Se vedlegg for nærmere beskrivelse av kapitler

Sammensetning verdi

Kapitler i henhold til Tolltariffen. (Etter størrelse og i synkende rekkefølge)

Figur 5: Se vedlegg for nærmere beskrivelse av kapitler

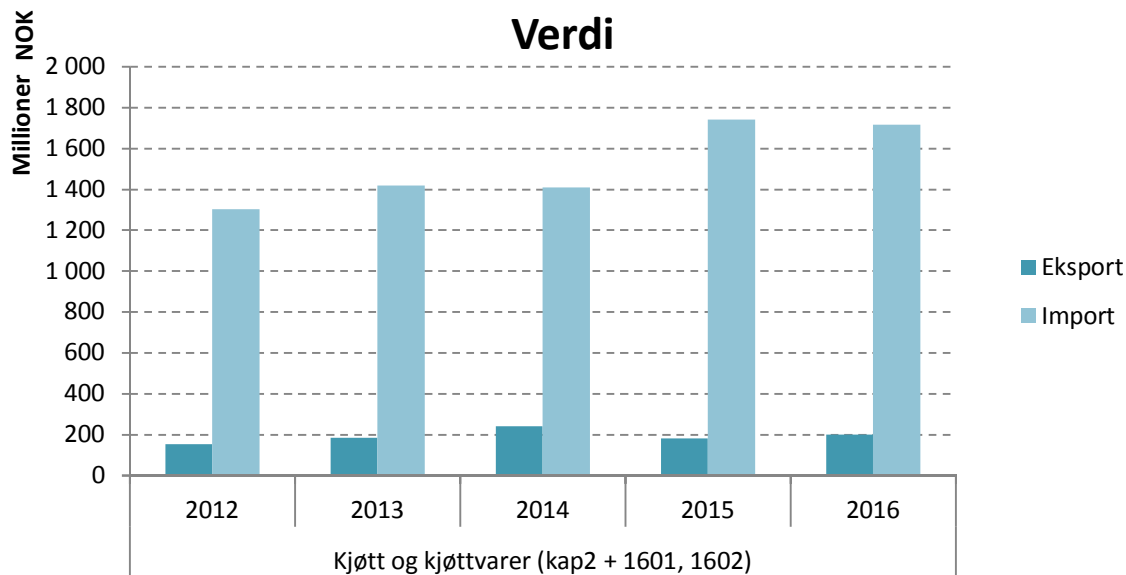
Når det gjelder verdi, er det animalske og vegetabiliske oljer (kap 15) som er størst. Deretter følger tilberedt dyrefôr basert på rester fra næringsmiddelindustrien (kap 23), drikkevarer (kap 22), frukt og bær (kap 8), forskjellige tilberedte næringsmidler (kap 21), produkter av korn og mel (kap 19), grønnsaker (kap 7) og tobakksvarer (kap 24).

Vi kan se at forholdene er relativt stabile gjennom hele femårsperioden.

2.2.2 Kjøtt og kjøttvarer

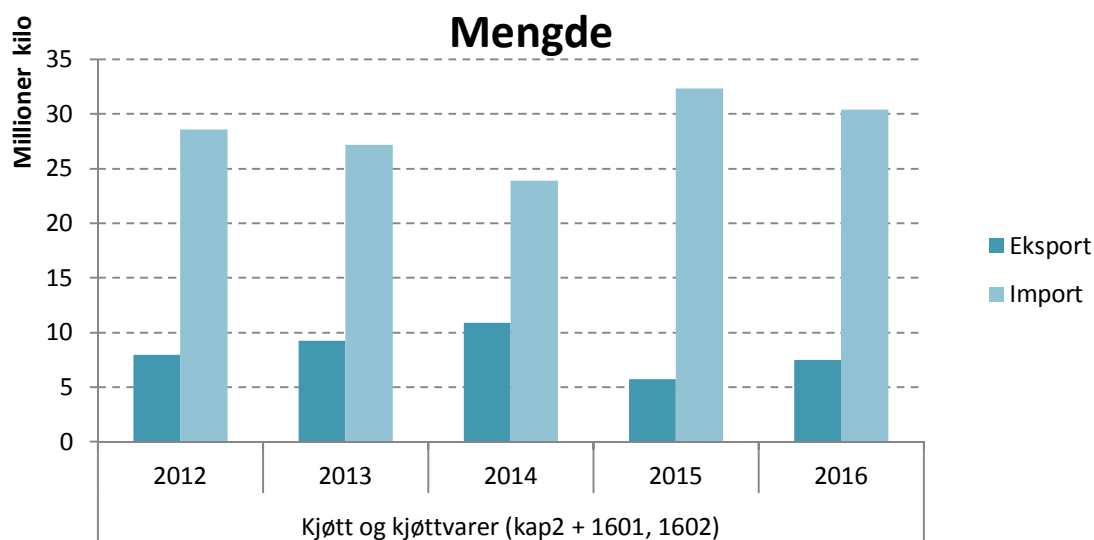
Her vises totalhandelen for kapittelet for kjøtt og spiselig slakteavfall, samt pølser og annet tilberedt eller konservert kjøtt.

Kroneverdien av importen har økt over perioden, mens eksportverdien har holdt seg ganske stabilt i perioden.

Figur 6 kilde: SSB/Landbruksdirektoratet/AgriAnalyse/NL

Utviklingen i import av kjøtt er forholdsvis stabil mellom 25 000 og 30 000 tonn. Eksporten ligger rundt 5 000 og 10 000 tonn. Det er ikke mulig å se noen utpreget trend i løpet av femårsperioden.

Figur 7 kilde: SSB/Landbruksdirektoratet/AgriAnalyse/NL

Import

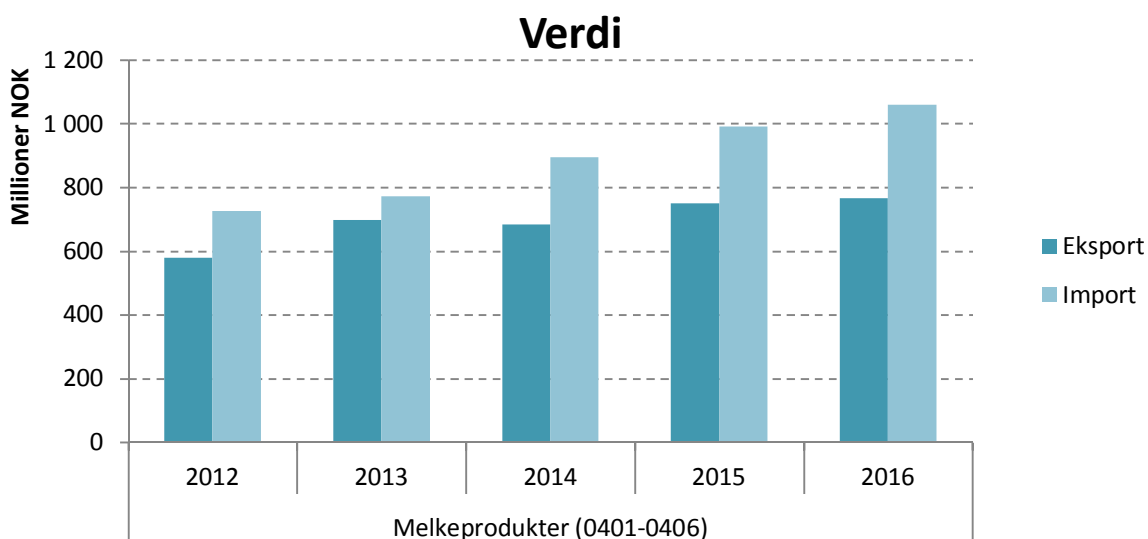
	Kap.	2012		2013		2014		2015		2016	
		Tonn	Mill. NOK	Tonn	Mill. NOK	Tonn	Mill. NOK	Tonn	Mill. NOK	Tonn	Mill. NOK
Kjøtt (slakt og stykningsdeler)	02	25 283	1 121,2	23 845	1 214,6	20 043	1 161,4	28 550	1 478,5	26 524	1 437,6
Pølser	1601	1 319	74,0	1 340	87,3	1 466	97,7	1 319	97,4	1 269	104,0
Kjøttvarer	1602	1 955	106,2	1 990	116,7	2 364	150,1	2 448	165,6	2 562	172,2

Eksport

	Kap.	2012		2013		2014		2015		2016	
		Tonn	Mill. NOK	Tonn	Mill. NOK	Tonn	Mill. NOK	Tonn	Mill. NOK	Tonn	Mill. NOK
Kjøtt (slakt og stykningsdeler)	02	7 760	143,8	9 058	171,7	10 517	223,2	5 578	171,8	7 309	186,1
Pølser	1601	106	6,0	120	7,2	107	6,8	88	5,6	91	6,2
Kjøttvarer	1602	42	2,3	54	3,3	241	11,0	50	2,8	54	6,2

2.2.3 Melkeprodukter

Under melkeprodukter finner vi melk, fløte, kjernemelk, syrnede eller gjæret melk, rømme, yoghurt, myse, smør og ost. Her kan vi se at verdien av både importen og eksporten har vært økende de siste fem årene. I 2016 var verdien av importen for første gang over en milliard NOK. Eksporten av meierivarer er også av en betydelig størrelse.

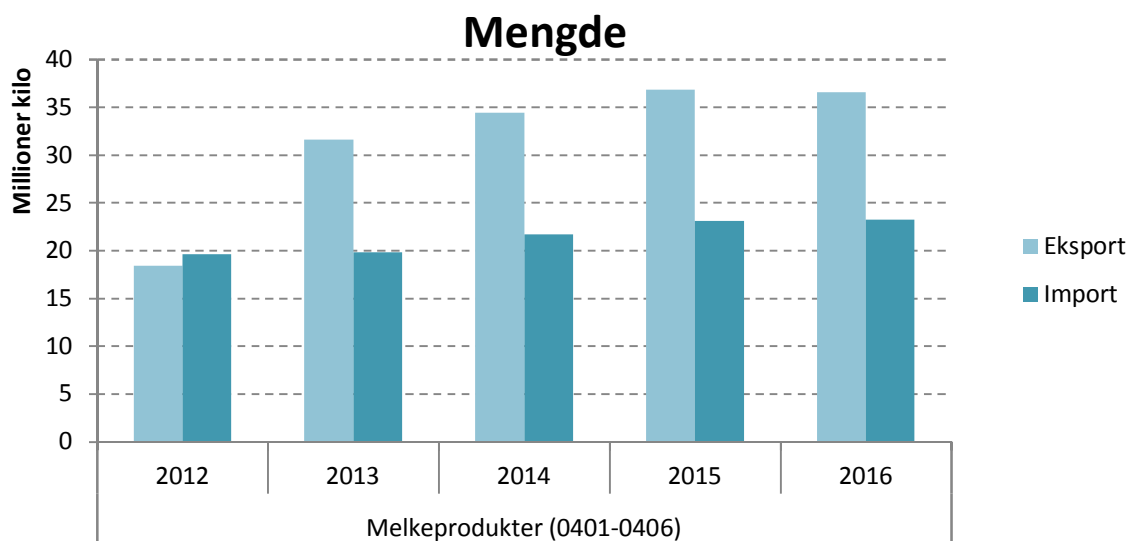

Figur 8 kilde: SSB/Landbruksdirektoratet/AgriAnalyse/NL

I kilo er eksporten av meierivarer større enn importen, og forskjellen mellom dem har økt i løpet av de siste årene, ved at eksporten har økt mer enn importen.

Norges største meierivare for eksport er myse. I 2016 ble det eksportert omtrent 20 000 tonn myse. En annen stor vare er «annen fast ost». Dette varenummeret omfavner blant annet Jarlsbergosten.

Det ble eksportert 10 000 tonn ost under dette varenummeret i 2016. Osteeksporten har gått ned i femårsperioden.

Figur 9 kilde: SSB/Landbruksdirektoratet/AgriAnalyse/NL

Import

	Kap.	2012		2013		2014		2015		2016	
		Tonn	Mill. NOK	Tonn	Mill. NOK	Tonn	Mill. NOK	Tonn	Mill. NOK	Tonn	Mill. NOK
Melk og fløte	0401	2	0,1	5	0,1	31	0,5	13	0,3	13	0,2
Melk og fløte, konservert/tilsatt søtningstoff	0402	641	19,5	646	22,5	722	27,0	988	33,9	1 076	37,4
Kjernemelk, kulturmilk, yoghurt, kefir etc.	0403	5 277	54,1	6 765	100,9	7 952	140,3	8 537	161,8	7 589	155,5
Myse	0404	276	11,1	367	17,8	356	18,3	306	16,3	296	15,6
Smør	0405	2 049	59,9	405	12,7	432	13,7	359	12,4	391	13,5
Ost	0406	11 387	581,5	11 632	618,5	12 212	694,8	12 868	766,1	13 858	837,5

Eksport

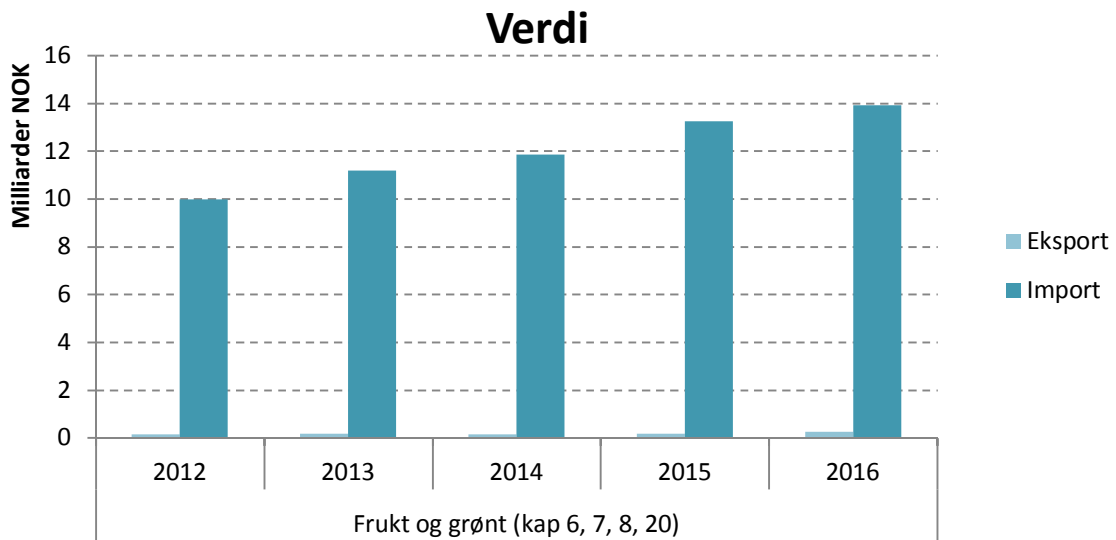
	Kap.	2012		2013		2014		2015		2016	
		Tonn	Mill. NOK	Tonn	Mill. NOK	Tonn	Mill. NOK	Tonn	Mill. NOK	Tonn	Mill. NOK
Melk og fløte	0401	2 713	14,4	2 533	20,7	2 846	25,6	2 642	24,8	3 027	25,7
Melk og fløte, konservert/tilsatt søtningstoff	0402	1 531	22,2	2 872	60,1	591	10,5	1 507	21,3	290	6,3
Kjernemelk, kulturmilk, yoghurt, kefir etc.	0403	8	0,1	0	0,0	1	0,1	2	0,1	120	1,9
Myse	0404	887	7,4	12 143	52,5	18 399	82,0	20 590	73,9	20 171	77,2
Smør	0405	1	0,0	1	0,1	0	0,0	535	11,7	1 090	23,1
Ost	0406	13 268	534,9	14 068	565,0	12 566	565,7	11 530	617,8	11 858	632,6

2.2.4 Frukt og grønt

Grafene under viser totalutviklingen i import og eksport av levende trær og planter, grønnsaker, frukter, nøtter samt produkter av grønnsaker, frukter, nøtter og andre plantedeler.

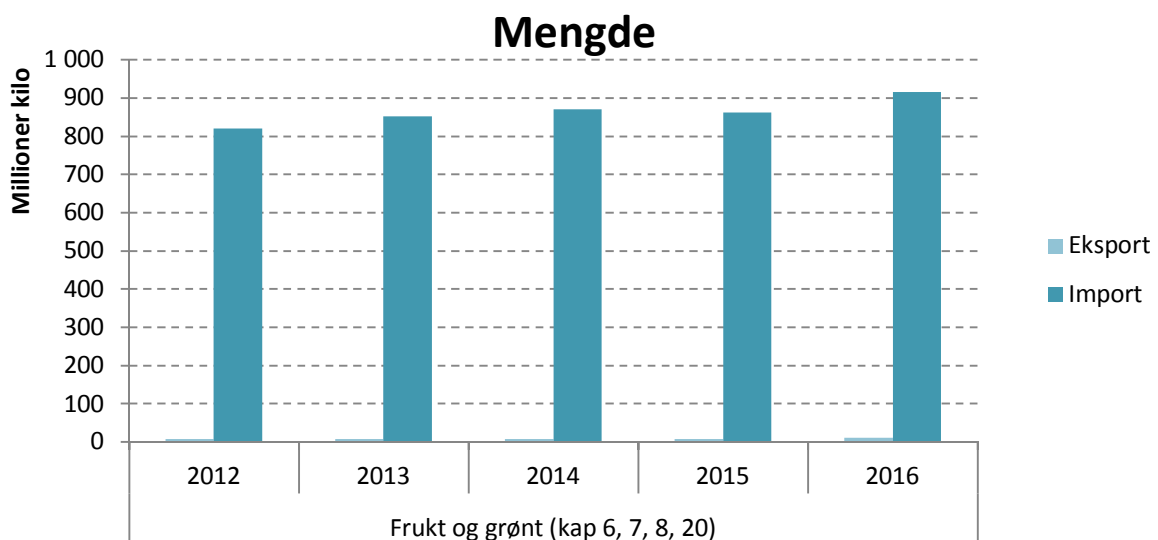
Eksporten av denne typen varer er forsvinnende liten, mens importen er stor. I 2016 ble det importert frukt og grønt for 14 milliarder kroner. Dette var en 40 prosent økning fra 2012 da det ble importert frukt og grønt for 10 milliarder kroner.

Av dette står importen av friske bær for 1,2 milliarder kroner, og «andre friske grønnsaker» som asparges og selleri for rett under 970 millioner, og sitrusfrukter for 937 millioner.

Figur 10 kilde: SSB/Landbruksdirektoratet/AgriAnalyse/NL

Totallengden for import av frukt og grønt har også økt i femårsperioden, men ikke like tydelig som verdien. Fra 818 000 tonn i 2012 har mengden økt med ca 100 000 tonn til 914 000 tonn.

Figur 11 kilde: SSB/Landbruksdirektoratet/AgriAnalyse/NL

Største mengdevarer under frukt og grønt, er erter til dyrefôr. Importen av erter til dyrefôr har økt fra 70 000 tonn til 140 000 tonn i femårsperioden. Deretter følger bananer og sitrusfrukter som vi importerer henholdsvis 84 000 og 81 000 tonn av.

Import

	Kap.	2012		2013		2014		2015		2016	
		Tonn	Mill. NOK	Tonn	Mill. NOK	Tonn	Mill. NOK	Tonn	Mill. NOK	Tonn	Mill. NOK
Levende trær og andre planter	06	53 521	1 555,4	58 174	1 692,4	59 024	1 844,4	57 825	1 957,5	56 424	2 040,9
Grønnsaker og knoller	07	277 968	2 370,0	285 035	2 674,0	292 955	2 748,1	292 382	3 057,7	345 430	3 423,8
Frukt og nøtter	08	357 704	4 373,0	371 578	5 047,0	378 029	5 307,9	377 233	6 115,9	378 341	6 288,4
Produkter av frukt og grønt	20	129 559	1 682,1	135 561	1 760,4	140 046	1 948,5	133 536	2 107,4	134 426	2 162,4

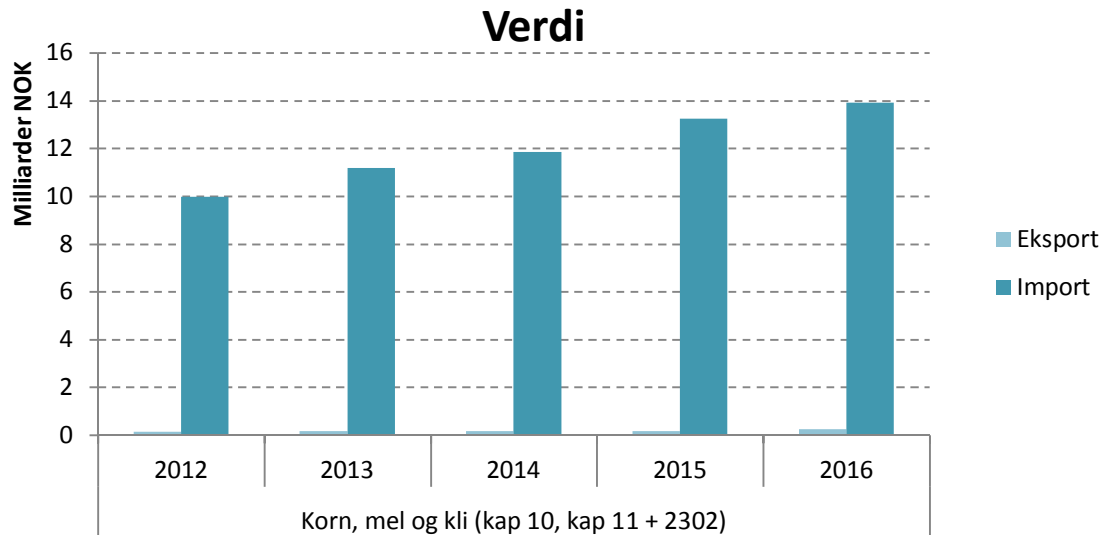
Eksport

	Kap.	2012		2013		2014		2015		2016	
		Tonn	Mill. NOK	Tonn	Mill. NOK	Tonn	Mill. NOK	Tonn	Mill. NOK	Tonn	Mill. NOK
Levende trær og andre planter	06	602	11,4	277	9,3	426	13,1	601	17,3	673	19,7
Grønnsaker og knoller	07	874	9,5	1 150	9,1	631	7,5	729	8,1	2 237	22,6
Frukt og nøtter	08	2 573	58,9	2 508	67,4	2 230	55,5	1 813	49,4	2 938	71,0
Produkter av frukt og grønt	20	2 502	64,9	3 032	77,1	2 948	74,5	3 376	95,2	4 110	121,8

2.2.5 Korn, mel og kli

I denne framstillingen ser vi korn, mølleprodukter, kli og andre reststoffer fra korn. Importverdien av disse varene har økt fra 10 til 14 milliarder i femårsperioden. Eksporten har også økt, men sammenlignet med importen, er denne svært lav.

Import av gluten av hvete er den største verdivaren med hele 2 milliarder kroner. Deretter følger hvete med 600 millioner kroner.

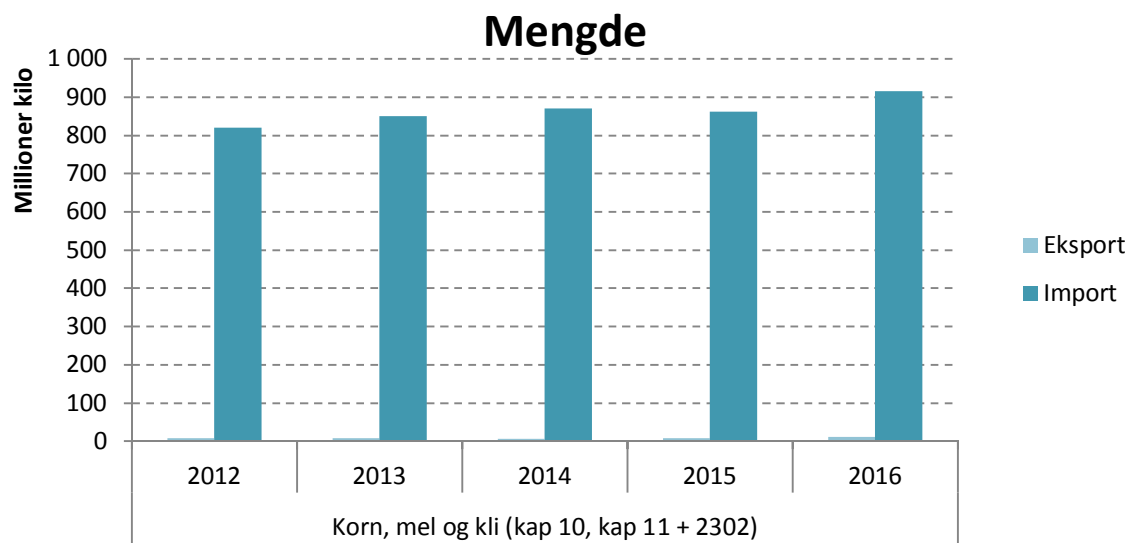

Figur 12 kilde: SSB/Landbruksdirektoratet/AgriAnalyse/NL

Mengden import av disse varene har også vært økende, men ikke like bratt som verdien.

Hvete er den største importvaren i kapittelet for korn. I 2016 ble det importert 321 tusen tonn hvete. Deretter følger gluten av hvete, som ble importert for 155 tusen tonn.

Importen av hvete har gått fra 494 tusen tonn i 2013 til 321 tusen tonn i 2016. Det er en stor nedgang. Importen av korn gjenspeiler i stor grad norsk produksjon, som igjen er svært følsom for været.

Figur 13 kilde: SSB/Landbruksdirektoratet/AgriAnalyse/NL

Import

	Kap.	2012		2013		2014		2015		2016	
		Tonn	Mill. NOK	Tonn	Mill. NOK	Tonn	Mill. NOK	Tonn	Mill. NOK	Tonn	Mill. NOK
Korn	10	722 176	1 517,2	727 560	1 644,5	667 199	1 458,3	484 663	1 195,7	410 542	999,3
Mølleprodukter	11	181 011	994,9	195 377	1 357,3	225 410	1 704,0	242 479	2 127,0	240 647	2 369,7

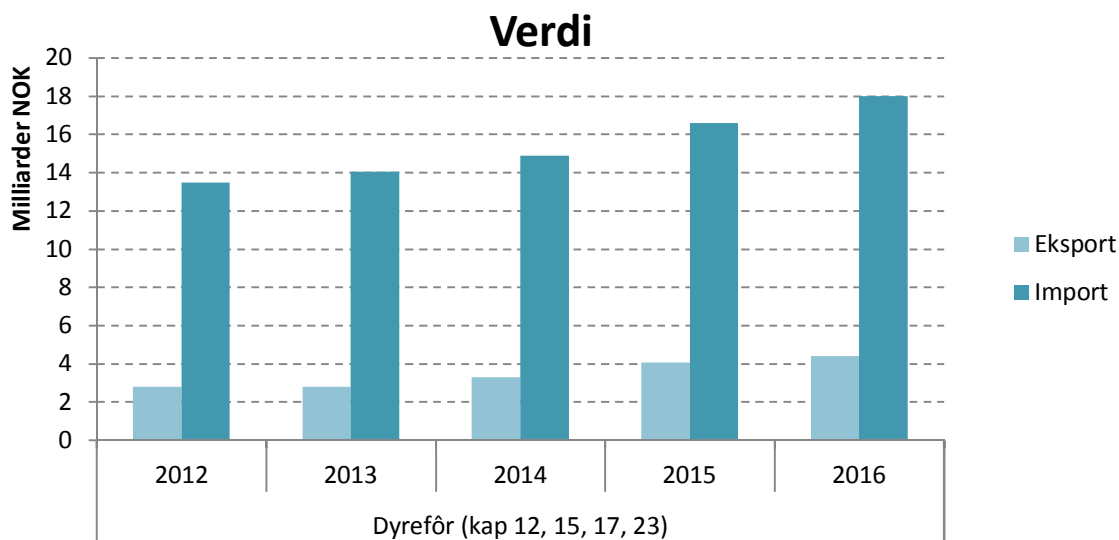
Eksport

	Kap.	2012		2013		2014		2015		2016	
		Tonn	Mill. NOK	Tonn	Mill. NOK	Tonn	Mill. NOK	Tonn	Mill. NOK	Tonn	Mill. NOK
Korn	10	1 073	7,6	359	3,3	629	4,8	310	2,5	653	4,2
Mølleprodukter	11	2 251	13,9	4 326	26,1	6 790	29,3	5 553	36,0	10 203	54,0

2.2.6 Dyrefôr

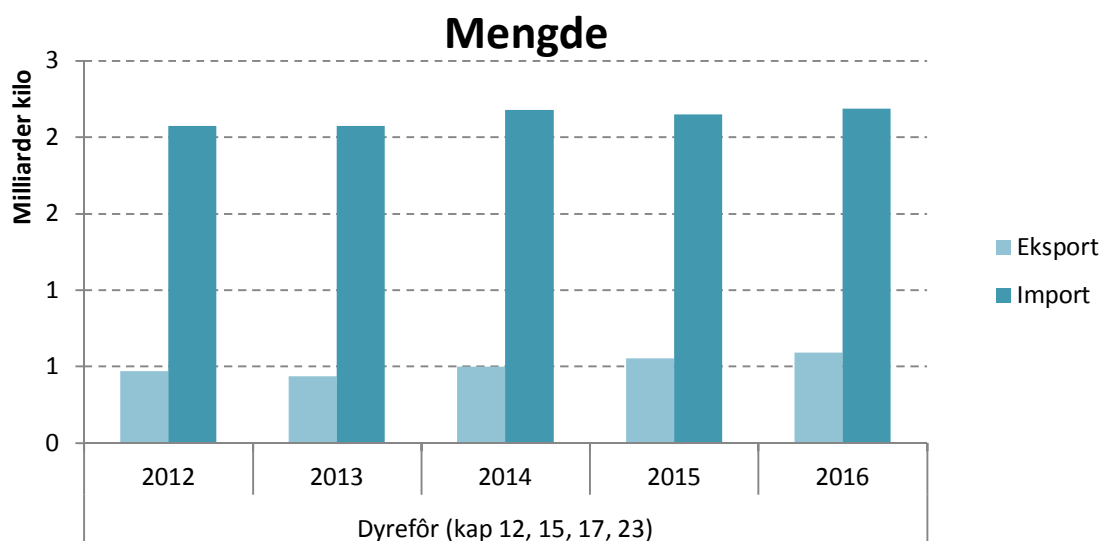
Dyrefôr er en av Norges største handelsvarer. I figurene under vises en sammensetning av oljeholdige frø og frukter, animalske og vegetabiliske oljer, sukker og sukkervarer, samt reststoffer og avfall fra næringsmiddelindustrien. Alt dette knyttet til dyrefôr.

Selv om importen er større enn eksporten også i denne sammenhengen, er det også en vesentlig mengde eksport under disse kapitlene.

Figur 14 kilde: SSB/Landbruksdirektoratet/AgriAnalyse/NL

Det importeres fiskeolje til fôr for 3,3 milliarder kroner. Verdien av rapsoljen som tas inn til landet var også over 3 milliarder kroner. Andre store varer er pellets til dyrefôr for 2,6 milliarder kroner og tilberedt dyrefôr for 2,2 milliarder kroner. Mye av dette er fiskefôr.

Figur 15 kilde: SSB/Landbruksdirektoratet/AgriAnalyse/NL

Store varer volummessig er soyabønner og rapsolje. Det importertes i 2016 417 tusen tonn soyabønner og 327 tusen tonn rapsolje til dyrefôr. Importen av soyabønner har vært stabilt i perioden, mens importen av rapsolje har økt fra 290 tusen tonn til 327 tusen tonn.

Import

	Kap.	2012		2013		2014		2015		2016	
		Tonn	Mill. NOK	Tonn	Mill. NOK	Tonn	Mill. NOK	Tonn	Mill. NOK	Tonn	Mill. NOK
Oljeholdige frø og frukter	12	469 051	1 981,8	494 238	2 093,1	458 010	2 032,3	479 997	2 223,8	472 144	2 231,4
Animalske og vegetabiliske oljer	15	627 401	5 477,7	585 056	5 354,2	624 013	5 398,1	623 765	6 562,5	698 151	7 411,3
Sukker og sukkerråvarer	17	222 525	1 388,1	206 914	1 367,2	222 393	1 454,1	227 009	1 575,6	209 952	1 652,4
Tilberedt dyrefôr	23	750 946	4 619,7	784 002	5 214,1	871 470	6 002,8	815 432	6 208,5	804 023	6 703,0

Eksport

	Kap.	2012		2013		2014		2015		2016	
		Tonn	Mill. NOK	Tonn	Mill. NOK	Tonn	Mill. NOK	Tonn	Mill. NOK	Tonn	Mill. NOK
Oljeholdige frø og frukter	12	1 095	15,2	803	11,7	1 347	19,5	3 117	30,7	4 669	45,2
Animalske og vegetabiliske oljer	15	174 100	1 493,4	162 043	1 427,6	175 381	1 443,3	185 465	1 699,4	200 560	1 810,1
Sukker og sukkerråvarer	17	1 664	66,1	1 237	61,1	1 305	74,3	1 306	83,5	1 186	70,7
Tilberedt dyrefôr	23	289 454	1 217,5	269 622	1 289,2	318 458	1 763,1	362 734	2 257,0	381 201	2 456,4

3 VEDLEGG

3.1 OVERSIKT OVER KAPITLER I TOLLTARIFFEN

Avsnitt I

Levende dyr; animalske produkter

Kap.

- 01 Levende dyr
- 02 Kjøtt og spiselig slakteavfall
- 04 Melk og meieriprodukter; fugleegg; naturlig honning; spiselige produkter av animalsk opprinnelse, ikke nevnt eller innbefattet annet sted
- 05 Produkter av animalsk opprinnelse ikke nevnt eller innbefattet annet sted

Avsnitt II

Vegetabiliske produkter

- 06 Levende trær og andre planter; løker, røtter og liknende; avskårne blomster og blad til pryde
- 07 Grønnsaker, røtter og knoller, spiselige
- 08 Spiselige frukter og nøtter; skall av sitrusfrukter eller meloner
- 09 Kaffe, te, maté og krydderier
- 10 Korn
- 11 Mølleprodukter; malt; stivelse; inulin; gluten av hvete
- 12 Oljeholdige frø og frukter; forskjellige andre frø og frukter; planter til industriell eller medisinsk bruk; halm og fôrplanter
- 13 Skjellakk og liknende; naturlige gummier, harpikser og andre vegetabiliske safter og ekstrakter
- 14 Vegetabiliske flettematerialer; vegetabiliske produkter, ikke nevnt eller innbefattet annet sted

Avsnitt III

Animalske og vegetabiliske oljer og fettstoffer samt spaltningsprodukter derav; tilberedt spise fett; animalsk og vegetabilisk voks

- 15 Animalske og vegetabiliske oljer og fettstoffer samt spaltningsprodukter derav; tilberedt spise fett; animalsk og vegetabilisk voks

Avsnitt IV

Tilberedte næringsmidler; drikkevarer, etylalkohol og eddik; tobakk og varer framstilt av

tobakkerstatninger

- 16 Produkter av kjøtt, flesk, fisk, krepsdyr, bløtdyr eller andre virvelløse dyr som lever i vann
- 17 Sukker og sukkervarer
- 18 Kakao og varer derav
- 19 Produkter av korn, mel, stivelse eller melk; bakverk
- 20 Produkter av grønnsaker, frukter, nøtter og andre plantedeler
- 21 Forskjellige tilberedte næringsmidler
- 22 Drikkevarer, etylalkohol og eddik
- 23 Reststoffer og avfall fra næringsmiddelindustrien; tilberedt dyrefôr
- 24 Tobakk og varer framstilt av tobakkserstatninger

Avsnitt VI

Produkter fra kjemiske eller nærstående industrier

- 29 Organiske kjemikalier
- 33 Flyktige, vegetabiliske oljer og resinoider; kosmetikk- eller toalettpreparater
- 35 Proteiner; modifisert stivelse; klebemidler; enzymer
- 38 Diverse kjemiske produkter

Avsnitt VIII

Rå huder og skinn, lær, pelsskinn og varer derav; salmakerarbeid; reiseeffkter, håndvesker og liknende beholdere; varer av tårner (unntatt av wormgut)

- 41 Rå huder og skinn (unntatt pelsskinn) samt lær
- 43 Pelsskinn (også kunstig) og varer derav

Avsnitt X

Tremasse eller masse av andre cellulosefibermaterialer; papir eller papp for resirkulasjon (avfall); papir og papp samt varer derav

- 47 Tremasse eller masse av andre cellulosefibermaterialer; papir eller papp for resirkulasjon (avfall)
- 48 Papir og papp; varer av papirmasse, papir eller papp
- 49 Bøker, aviser, bilder og andre trykksaker; håndskrevne eller maskinskrevne arbeider samt arbeidstegninger

Avsnitt IV

Tekstilmaterialer og varer derav

- 50 Silke
- 51 Ull, fine eller grove dyrehår; garn og vevnader av tagl
- 52 Bomull
- 53 Andre vegetabiliske tekstilfibrer; papirgarn og vevnader derav